

Handläggare
Lena Eidebo
Telefon: 0850814776**Till**
Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd

Familjens Hus i Högdalen

Stärkt tidigt stöd i samverkan

Förvaltningens förslag till beslut

Att, under förutsättning att sökta medel beviljas, etablera ett Familjens Hus med lokalisering i Högdalen. Verksamheten ska rikta sig till barnfamiljer i samverkan med barnhälsovård, barnmorskemottagningar och bibliotek på Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning.

Lena Lundström Stoltz
StadsdelsdirektörGunilla Ekstrand
Tf. Avdelningschef KFD

Sammanfattning

Ett Familjens Hus är föreslaget i Högdalens centrum i nära anslutning till barnavårdscentral/barnmorskemottagning (BVC/BHV). Genom en stadsdelsövergripande satsning på ”Stärkt tidigt stöd i samverkan” kommer det tidiga och tillgängliga stödet till familjer att utökas.

Genom att intensifiera samarbete önskar vi utveckla en samordnad verksamhet med ett familjecentrerat arbetssätt för barn och familjer i området. En plattform för tidigt stöd där jämlikt föräldraskap och integration kan främjas och som ger en mötesplats för att stärka den lokala demokratin. Målet är att förbättra uppväxtvillkoren för barnet genom att stärka familjen och att insatserna för barnen tar sin utgångspunkt i hela familjen och deras familjesituation.

Bakgrund

För att motverka sociala problem behöver stadens verksamheter fokusera på det förebyggande arbetet. Under inriktningsmålet *Ett Stockholm som håller samman* åläggs alla stadens nämnder och bolag

att bidra till målen *Alla barn i Stockholm har jämlika uppväxtvillkor* och *Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla*.

Den sociala hållbarhetskommisionen vid stadsledningskontoret kartlade och synliggjorde under 2015 utvecklingen i staden. De påvisade sociala skillnader mellan stadsdelsområden.

I Stockholms stads budget för 2015 gavs socialförvaltningen i uppdrag att tillsammans med stadsdelsförvaltningarna utreda förutsättningarna för att starta fler familjecentraler med fokus på ytterstaden i syfte att utjämna skillnader kring barns förutsättningar över staden.

Utredningen bekräftade bilden, att det finns stora behov av tidiga insatser för att kunna motverka att barn utvecklas ogynnsamt i utsatta delar av ytterstaden.

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning har under 2016 deltagit som en av sju ytterstadsdelar i ett stadsövergripande projekt vid socialförvaltningen för erfarenhetsutbyte, kunskapsinhämtning och utvecklingsarbete för att lokalt utreda förutsättningar för en familjecentral.

Under 2016 bildades en lokal styr- och en arbetsgrupp där medarbetare och chefer från barnhälsovården/barnmorskemottagningen (BVC/BMM) och förvaltningen deltagit. Samordningen av projektet i stadsdelsområdet har letts av medarbetare från avdelningen Kultur, fritid och demokrati/KFD.

Förutsättningar för familjecentral har undersökts och i EÅV har detta resulterat i ett förslag till ett Familjens Hus i Högdalens centrum.

Socialförvaltningen har under vårterminen 2017 gjort en gemensam ansökan för de sju ytterstadsdelarna till sociala investeringsfonden, där bl.a. bidrag till en föräldrarådgivare och en pedagog på öppen förskola föreslås till varje stadsdel som deltar i projektet med syfte att *stärka det tidiga stödet i samverkan*, för att kunna fördjupa det förebyggande arbetet genom att bl.a. öka personella resurser och utveckla beprövade arbetssätt och samarbetsmodeller. De föreslagna insatserna i ansökan förväntas pågå i fyra år. Uppföljning kommer att utföras stadsövergripande av stadsledningskontoret.

Ärendet

En familjecentral är en mötesplats för barn och föräldrar som innebär att öppna förskolan, socialtjänst, barnmorskemottagning och barnavårdscentral är samlokaliserade och samverkar. Av olika skäl är en fullständig samlokalisering med BVC/BMM inte möjlig varför planen i stället är att starta ett Familjens Hus med öppen förskola och socialtjänst i lokaler intill BVC/BMM i Vantör.

Ändamålsenliga lokaler i Rågsved har undersökts utan framgång.

Bidragande orsak till valet av Högdalen är även BVC/BMM Vantörs tidiga och starka engagemang i frågan.

Ett närmare samverkan mellan Rågsveds BVC/BMM som drivs av Caphio kommer att ske exempelvis genom att föräldrarådgivare på Familjens Hus vissa tider också kan finnas tillgänglig i Rågsved. De samverkansrutiner och utveckling av arbetssätt som planeras kommer även BVC/BMM Rågsved att vara delaktiga i.

Idag finns två öppna förskolor i Rågsved respektive Högdalen. De är organiserade under avdelningen för KFD, Enheten för utveckling och främjande arbete. I området finns landstingets BVC/BMM i Högdalen samt Caphio BVC/BMM i Rågsved. En föräldramottagning för rådgivning och icke-behovsprövat föräldrastöd finns organiserad tillsammans med individ- och familjeomsorgen öppenvård för barn och unga i förvaltningshuset vid Globen. Samordnade insatser sker idag i begränsad omfattning.

Verksamheten ska utvecklas genom att integrera den öppna förskolan och föräldramottagning/föräldrarådgivande verksamheten i området. Aktiviteter och insatser ska samordnas och genomföras tillsammans med landstingets verksamheter som riktar sig till målgruppen. Insatsen ska förläggas i Familjens Hus, vägg i vägg med BVC/BMM. En fullständig samlokalisering är inte möjlig då BVC/BMM-mottagningen nyligen gjort en omfattande renovering av sina lokaler och är bundna till den i avtal. BVC/BMM-lokalen är inte heller tillräckligt stor för att rymma öppen förskola och föräldrastöd. Den lokal som nu är föreslagen är bästa möjliga lösning i dagsläget, det är mycket nära och lätt för personal och besökare att gå till och emellan verksamheterna. Familjens Hus kommer att få ett attraktivt läge i Högdalen med närhet till Rågsved och bra kommunikationer.

Lokalen ligger ovanför Apotek Hjärtat med ett helt våningsplan på ca 320 m².

Den nuvarande lokalen för öppna förskolan i Högdalen ligger för långt bort och är för liten för att ha ett integrerat familjestöd och gruppverksamhetverksamhet .

Organisation för intern och extern samverkan

Förvaltningen har under 2016 skapat en styr- och en arbetsgrupp tillsammans med BVC/BMM i Högdalen och i Rågsved. En intern styrgrupp har även tillsatts med chefer från BoU , KFD och från lokal-och stadsmiljöenheten för att utreda och planera ett Familjens Hus i Högdalen.

Både BVC/BMM och förvaltningen ser vinster av att utöka samverkan och skapa en mötesplats på ett Familjens Hus.

Genom att befintliga verksamheter samordnas och tillsammans genomför insatsen för målgruppen, i samma och närliggande lokaler, främjas samverkan dem emellan. I och med att föräldrarådgivare som representerar socialtjänstens föräldramottagning arbetar integrerat med öppen förskola kommer kopplingen mellan de verksamhetsområdena de tillhör att stärkas vilket innebär färre ”trösklar” för målgruppen. Det gäller även samverkan kommun och landsting, som kommer att stärkas och intensifieras genom det operativa dagliga arbetet med familjer, men även genom den styr organisation som finns för Familjens Hus, där socialtjänst, öppen förskola och landstingets verksamheter är representerade på strategisk och operativ nivå. På så sätt kan både verksamheten samordnas med ett helhetsperspektiv och synliggjorda behov och lokala problembilder som upptäcks i Familjens Hus kan lyftas i de olika organisationerna som tillsammans äger olika delar av ett problem. Att Familjens Hus har en tydlig ledning och ett tydligt uppdrag för att arbeta tillsammans är avgörande.

Enligt beprövad erfarenhet är framgångsfaktorer för en familjecentral eller familjecentralslikande verksamhet som Familjens Hus:

- Samsyn på barn och familjer och deras behov.
- Föräldrarådgivare/kurator tillgänglig på en generell nivå.
- Lättillgänglig mötesplats för familjer.
- Fånga upp föräldrar i behov av stöd tidigt.
- Snabba samverkansvägar.
- Främjande av friskfaktorer – salutogent perspektiv

Familjens Hus kommer organisatoriskt att ligga under enheten Utveckling och främjande. En samverkansgrupp kommer att finnas mellan stadsdelsförvaltning och BVC/BMM. På sikt kan samverkan kring främjande och förebyggande kopplas till den BUS samverkan som finns för att ytterligare öka helhetsperspektivet.

Område – Lokal utvecklingsplan

Högdalen, Rågsved och Hagsätra är tre av de fyra prioriterade geografiska områdena i stadsdelsförvaltningens lokala utvecklingsprogram /LUP. Det är områden med utmaningar inom flera socioekonomiska faktorer. En familjecentral är föreslagen som en åtgärd i LUP:en utifrån de målsättningar som programmet tar upp. Familjens Hus kan både öka en känsla av trygghet, trivsel och ge föräldrar möjlighet att mer aktivt ta del av samhället genom den mötesplats som Familjens Hus utgör. En trolig konsekvens är även att förtroendet för Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning och Stockholm stad ökar.

Enligt LUP:en räknas både Högdalen och Rågsved som socioekonomiskt utsatta områden vad gäller faktorer som bl.a. höga ohälsotal för kvinnor, låg medelinkomst, högre andel av hushåll med barn i relativ fattigdom och högre andel av hushåll som känner sig otrygga i sitt bostadsområde. Från BVC/Vantörs sida lyfter man även en grupp i området som lätt glöms bort; föräldrar med svenskt ursprung med ett tungt socialt arv som är i behov av mycket stöd för att kunna ta hand om sina barn.

Rågsved, Hagsätra, Bandhagen och Högdalen har flest antal orosanmälningar av barn till socialtjänsten i stadsdelen.

Antalet inskrivna barn på BVC Högdalen är också något högre i jämförelse med liknande områden.

De geografiska prioriterade områdena i EÅV påvisar ett högre ohälsotal än stockholmsnittet. Enligt Folkhälsomyndigheten kan hälsorisker i barndomen påverka hälsa och välbefinnande i vuxen ålder. Likaså kan skilda uppväxtvillkor förklara skillnader i den äldre befolkningens hälsa.

För gruppen nyanlända familjer finns förutom eventuellt behov av stöd i föräldraskapet ofta ett stort behov av att skapa band till samhällets olika stödfunktioner och framför allt av att hitta arenor och skapa stödjande nätverk. Ett Familjens hus skulle bidra med en sådan arena.

Verksamhetsinnehåll Familjens Hus

Familjens Hus ska vara en mötesplats för barn och föräldrar som kommer att drivas av pedagoger från öppna förskolan och föräldrarådgivare. En av medarbetarna kommer att ha ett samordningsuppdrag.

Ett familjecentrerat arbetssätt kommer att vara det gemensamma förhållningssättet i kontakt med barn och föräldrar där alla medarbetare bl.a. förmedlar till sina besökare att de alltid är välkomna och att det har kommit "rätt" med sina frågor – verksamheten ska präglas av en lyhördhet för familjernas behov och idéer.

Familjens hus är tänkt att vara ett nav för det familjecentrerade arbetssättet. Utifrån denna bas ska även arbete med familjer och samverkanspartners kunna ske på andra ställen, så som t.ex. på BVC/BMM i Rågsved, förskolor i alla tre områdena, övergångsbostäder, föreningar m.fl.

Närheten till BVC/BMM i Högdalen möjliggör att barnmorskor och BVC-sköterskor kan använda sig av "fysiska remisser" – dvs. följa med föräldrar till Familjens Hus för att göra dem hemmastadda i miljön och i verksamheten. Föräldrarådgivaren kan skapa en grund för tillitsfulla samtal genom att delta i verksamheten och kommer

att ha ett rum för att erbjuda råd-och stödsamtal. På så sätt finns möjlighet att fånga upp föräldrars frågor och eventuella oro i ett tidigt skede, och förhoppningsvis kan möjligheten till detta stöd minska insatser från socialtjänsten längre fram.

I nuvarande projektgrupp med BVC/BMM diskuteras även möjlighet till någon form av gemensamt hembesöksprogram till alla förstföderskor där både BVC-sköterskor och föräldrarådgivare deltar som en del av ett generellt tidigt stöd och så småningom länkning till den öppna verksamheten på Familjens Hus.

Den öppna förskole delen av Familjens Hus blir en träffpunkt för föräldrar och deras barn där bland att tematräffar med gäster och föräldracaféer möjliggör att föräldrar träffas och lär känna varandra. Isolering/ensamhet kan brytas genom att bli sedd och bekräftad av andra och nya kontakter knyts. Förskole-pedagoger och BVC-sköterskor kan ha föräldragrupper tillsammans och då bidra med sina respektive professionella kompetenser. Även ABC/Komet och andra föräldrastödsprogram ska ingå i aktiviteter som regelbundet erbjuds familjerna.

Lokalen i Familjens Hus möjliggör på ett annat sätt än idag, att anordna gruppverksamhet för föräldrar även på dagtid.

Ett samarbete mellan öppna förskolan och SFI är under diskussion och i ett Familjens hus skulle det bli lokalmässigt möjligt att ha språkkurser för föräldralediga samtidigt som öppna förskolan har öppet. Parallella aktiviteter i nuvarande lokaler inte är möjligt då lokalerna är små.

Språk är ett av öppna förskolans fokusområden, både vad gäller barnens språkutveckling samt föräldrarnas. stadsbibliotek Diskussioner förs med Stockholms Stadsbiblioteket om möjligheten för dem att öppna en biblioteksfilial i lokalen med inriktning barn- och familj. Detta kommer i sin tur att ge möjligheter för samarbete mellan bibliotekarie, förskolepedagoger och SFI-lärare.

Föräldrarnas förebildsfaktor för sina barn är starkt bidragande till hur väl barnen mår och utvecklas. Därför är det också viktigt att Familjens hus erbjuder utvecklande, stimulerande och roliga aktiviteter likväl som information kring t.ex. sömn, kost och gränssättningar.

Öppna förskolan ser också vinster i att samarbeta med ”Stadsdelsmammorna” som kommer att anställas för främst området Rågsved samt den befintliga inkluderingsslotsen som finns i förvaltningen och därigenom kunna nå allra helst kvinnor som står utanför samhället, med svaga kunskaper i svenska språket och avsaknad av kontaktnät.

Närheten till Kulturskolan, som ligger i samma byggnad som BVC/BMM Vantör, möjliggör ett nära samarbete. Idag är invandrade barn och andra generationens invandrare en underrepresenterad grupp hos Kulturskolan, som försöker hitta vägar via t.ex. skolorna för att nå ut till dessa barn och deras familjer. Här skulle Familjens hus kunna komma in i tidigt skede med information och uppmuntran till kontakt med Kulturskolan och kultur i stort. Att barn får ökad tillgång till fritidsaktiviteter är en skyddsfaktor som främjar hälsa.

En del av lokalytan kommer att husera en öppen förskola.

Resterande del kan sam användas för fler familjeinriktade verksamheter:

- Fältassistenter, som idag saknar ändamålsenliga lokaler för individuella möten i området, kan där träffa ungdomar och deras familjer.
- Medarbetare från medborgarkontoret kan vara tillgängliga vissa tider.
- Biblioteket i Högdalen är eventuellt intresserade av att hyra en del av lokalen för en barn- och familjefilial. Logoped från landstinget, kan också vara intresserade av att hyra ett rum vissa tider.

Budgetförslag

Pedagog öppna förskolan 1,5 tjänst	750 tkr
Familjerådgivare 1,5 tjänst	800 tkr
Hyra inklusive ombyggnation, drift och skatt	600 tkr
Summa kostnader	2150 tkr
Budgeterat 2017:	
Pedagog öppna förskolan 1 tjänst	500 tkr
Hyra Öppna förskolan Högdalen (sägs upp)	130 tkr
Externa medel:	
Projektmedel sociala investeringsfonden (avser två tjänster mm). Ansökan gäller för en period av 4 år.	1 400 tkr (per år 2017-2020)
Intäkter:	
Hyra (bibliotek)	120 tkr
Summa medel:	2150 tkr

Kostnaderna bedöms på detta sätt täckas av beviljade medel.

Övrigt

Planering finns att söka medel från Psykisk hälsa för att ytterligare stärka det förebyggande arbetet med landstinget genom och utökad stödgruppsverksamhet för barn och föräldrar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på avdelningen Kultur, fritid och demokrati /KFD i samråd med IoF.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Att, under förutsättning att sökta medel beviljas, starta ett Familjens Hus i Högdalen med hjälp av befintliga resurser och centrala projektmedel.